

10.4.2017

Viite: Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä tehdyn Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta 16.3.2017 OKM/10/010/2017

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä tehdyn Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen liittymisen kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä tehtyyn Euroopan neuvoston puiteyleissopimukseen sekä antaisi lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Yleissopimus kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä avattiin Euroopan neuvoston jäsenmaiden allekirjoitettavaksi 27. lokakuuta 2005 Farossa, Portugalissa. Siihen on liittynyt 17 maata lokakuuhun 2016 mennessä. Faron yleissopimuksena tunnettu sopimus syntyi Euroopan neuvoston ministerikomitean halusta luoda viitekehys, joka osoittaisi, millaisia taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurisia voimavaroja ja mahdollisuuksia kulttuuriperintö tarjoaa. Yleissopimus ei luo täytäntöönpanokelpoisia oikeuksia eikä sen voimaansaattaminen edellytä välittömiä lainsäädäntömuutoksia. Suomen lainsäädännössä on tunnistettu kulttuuriperintöön liittyvät oikeudet ja vastuut yleissopimuksen tarkoittamalla tavalla. Lainsäädäntömme tarjoaa riittävät välineet kulttuuriperinnön säilyttämisen ja kestäväen käytön kehittämiseksi. Sopimuksen toimeenpano tahtuukin kansallisia käytäntöjä ja menettelytapoja kehittämällä.

Faron yleissopimus on innovatiivinen, kaikista aiemmin solmituista sopimuksista poikkeava, koska se nostaa kohteiden sijaan keskiöön yksilöt ja yhteisöt. Se korostaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä yhteisenä ja arvokkaana voimavarana. Yleissopimus haastaa keskustelemaan kulttuuriperinnön merkityksestä sekä luo puitteet kansalais- ja yhteisölähtöiselle kulttuuriperintöpolitiikalle. Päähuomio ei kohdistu kulttuuriperinnön suojeluun, vaan siihen kuka voi osallistua kulttuuriperinnön määrittelyyn ja miten kulttuuriperintö voi toimia yhteisenä voimavarana.

Faron yleissopimuksen keskeiset käsitteet ovat kulttuuriperintö ja kulttuuriperintöyhteisö. Kulttuuriperintö tarkoittaa niitä menneisyydestä perittyjä voimavaroja niiden omistajasta riippumatta, jotka ihmisten mielestä kuvastavat heidän jatkuvasti muuttuvia arvojaan, uskomuksiaan, tietojaan ja perinteitään. Tähän kuuluvat kaikki ihmisten ja paikkojen vuorovaikutuksesta aikojen kuluessa rakentuneen ympäristön osat. Määritelmä on laajin kansainvälisissä sopimuksissa esitetty kulttuuriperinnön määritelmä. Kulttuuriperintöyhteisö tarkoittaa niitä ihmisiä, jotka arvostavat tiettyjä kulttuuriperinnön piirteitä, joita he haluavat julkisen toiminnan puitteissa ylläpitää ja välittää tuleville sukupolville. Kulttuuriperintöyhteisö perustuu itsemäärittelyyn ja se on monimuotoisempi kuin kansalaisyhteiskunta. Kulttuuriympäristö puolestaan tarkoittaa ympäristöä, jonka ominaisluonne on ensi sijassa ihmisen toiminnan tulosta. Käytännössä siihen kuuluvat kulttuurimaisema, rakennettu kulttuuriympäristö, muinaisjäännökset sekä perinnebiotoopit.

Faron yleissopimuksen keskeisiin tavoitteisiin kuuluu kulttuuriperinnön, elämänlaadun, identiteetin ja kestävä kehityksen välisen yhteyden vahvistaminen yhteiskunnassa. Sopimus korostaa kulttuuriperintöä voimavarana, kulttuuriperinnön monimuotoisuutta ja merkitystä kestävä taloudellisen kehityksen resurssina.

Hallituksen esityksen mukaan täytäntöönpanolla arvioidaan olevan edistävää vaikutus kulttuuriperintöä hyödyntäviin elinkeinoin. Esimerkiksi kulttuurimatkailu on alueellinen vetovoimatekijä, jolla on taloudellinen ja työllisyyttä edistävää vaikutus. Kulttuuriperintökohteet, joita ovat muun muassa museot, maailmanperintökohteet ja merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt, ovat tärkeitä kulttuurimatkailukohteita. Myös kulttuuriperinnön hoito edistää työllisyyttä.

Pohjois-Pohjanmaan liiton lausunto

Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää hallituksen esitystä kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä tehdyn Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksen hyväksymistä myönteisenä asiana ja toteaa, että maakunnan monimuotoisen kulttuuriperinnön ja -ympäristön vahvistaminen on yksi Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelman 2014–2017 kärkiteemoista.

POHJOIS-POHJANMAAN LIITTO

Maakuntajohtaja

Jussi Rämetsä

Suunnittelujohtajan sijainen

Kirsti Reskalenko